Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Кафедра географії та методики її навчання

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри
_____ Леся ЗАСТАВЕЦЬКА
Протокол № 1 від 01.09. 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ СУСПІЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Галузь знань А Освіта
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність А 4.07 Середня освіта (Географія)
(код і назва спеціальності)

Освітня програма Середня освіта (Географія)
(назва освітньої програми)

2026–2027 навчальний рік

1

Робоча програма навчальної дисципліни «Сучасні концепції суспільної географії» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньої програми «Середня освіта (Географія)» за спеціальністю А 4.07 Середня освіта (Географія) галузі знань А Освіта.

Розробник (и):

ЗАСТАВЕЦЬКА Леся – доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри географії та методики її навчання Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

1. Опис навчальної дисципліни

1	Освітня програма	Середня освіта (Географія)
2	Спеціальність	А 4.07 Середня освіта (Географія)
3	Галузь знань	А Освіта
4	Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
5	Форма навчання	Денна, дуальна
6	Статус дисципліни	Обов'язкова
7	Мова навчання	Українська
8	Курс	1
9	Семестр	2
10	Обсяг дисципліни в кредитах	3
11	Загальна кількість годин	90
12	Кількість змістових модулів	2
13	Аудиторні заняття (год.)	40
14	Лекції (год.)	22
15	Практичні заняття (год.)	18
16	Самостійна робота (год.)	50
17	Вид ІНДЗ	-
18	Форма підсумкового контролю	екзамен

Частка годин аудиторних занять становить: для денної/дуальної форми навчання – 44 %

2. Мета навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є: формування у здобувачів вищої освіти здатності швидко і якісно аналізувати суспільно-географічну інформацію з різних джерел, використовувати методи і прийоми суспільно-географічних досліджень, а також правильно розуміти суть суспільно-географічних теорій і концепцій; коректно використовувати сучасні методи суспільно-географічних досліджень: просторового, системного та статистичного аналізу, математичного моделювання, математичних методів та комп'ютерних технологій при вирішенні конкретних наукових задач, що лежать в об'єктно-предметному полі дослідження суспільної географії.

3. Компетентності та результати навчання

Вивчення дисципліни передбачає формування у здобувачів таких компетентностей:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) та приймати обґрунтовані рішення.

ЗК8. Здатність до навчання впродовж життя.

ЗК9. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ФК1. Здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності.

ФК2. Здатність використовувати інновації у професійній діяльності.

ФК9. Здатність усвідомлювати та інтегрувати концептуальні природничо-географічні, суспільно-географічні, картографічні, психолого-педагогічні знання та навички.

ФК11. Здатність здійснювати самостійно та організувати дослідницьку діяльність здобувачів освіти з використанням сучасних методів і технологій, прикладних географічних досліджень природних і суспільних явищ та процесів, адаптованих під конкретні умови освітньої діяльності, узагальнювати отримані результати, презентувати їх.

ФК12. Здатність до поглиблення знань і вдосконалення предметної області природничої, антропогенної, суспільної географії, картографії та геоінформаційних технологій, методики навчання географії, що включають новітні наукові здобутки у сфері професійної діяльності, є основою для оригінального мислення, проведення досліджень та критичного осмислення професійних проблем.

ФК13. Здатність орієнтуватися у світовому й національному географічному освітньо-науковому просторі з метою розширення й актуалізації географічних і психолого-педагогічних знань, пояснювати їх письмовими, усними та візуальними засобами на різних просторових рівнях (світовому, регіональному, державному, локальному), працювати в глобальному, інформаційному середовищі за фахом.

ФК14. Здатність до здобуття спеціалізованих умінь та навичок розв’язання проблем сучасної географічної науки, педагогіки, психології, методики навчання географії, які необхідні для проведення наукових досліджень, провадження інновацій наукової та педагогічної діяльностей.

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує досягнення здобувачами освіти таких програмних результатів навчання:

ПРН 1. Демонструє вміння застосовувати знання з психології, педагогіки, фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності) у практичних ситуаціях здійснення освітньої діяльності, поглиблює знання з предметної області.

ПРН 2. Демонструє вміння використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології для пошуку, обробки та обміну інформацією у професійній діяльності, презентації власних та спільних результатів, реалізації дистанційного та змішаного навчання тощо.

ПРН 13. Демонструє здатність діяти автономно і в команді.

ПРН 15. Розуміє концептуальні засади та основні теоретико-методологічні проблеми природничої, антропогенної, суспільної географії, картографії та

геоінформаційних технологій, методики навчання географії та профільної географії на рівні новітніх наукових здобутків.

ПРН 17. Знає та застосовує понятєво-концептуальний апарат географії, теоретичні й емпіричні досягнення психології, педагогіки та методики навчання географії, що дозволяє пов'язувати й порівнювати різні погляди на проблемні питання сучасної географії та освітнього процесу з географії, організовувати дослідницьку роботу.

ПРН 18. Обґрунтовує вибір сучасних методів і технологій прикладних географічних досліджень, профільного навчання географії, позанавчальної роботи зі здобувачами освіти, володіє методикою географічних досліджень, необхідних для організації практичних занять з географії та позашкільної роботи, демонструє вміння організовувати дослідницьку роботу здобувачів освіти.

ПРН 19. Обирає форми та методи організації освітнього процесу з орієнтацією на світовий і національний рівень, володіє вміннями працювати в глобальному інформаційному середовищі за фахом, підбирати спеціальну літературу та картографічні твори.

ПРН 20. Демонструє володіння спеціалізованими уміннями та навичками розв'язання проблем сучасної географічної науки, педагогіки, психології, методики навчання географії, які є необхідними для проведення наукових досліджень, провадження інноваційної наукової та педагогічної діяльностей.

ПРН 21. Здійснює відбір, аналіз, представлення і поширення географічної інформації, використовуючи різноманітні письмові, усні та візуальні засоби, картографічні методи, інформаційно-комунікаційні технології.

ПРН 23. Володіти державною мовою України, вмінням логічно будувати власне мовлення в різних сферах професійної діяльності, презентувати результати власних досліджень усно / письмово.

4. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Дисципліна вводиться після дисциплін «Історія та методологія географічної науки», «Прикладна фізична географія» або викладається паралельно із ними.

5. Програма навчальної дисципліни

5.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ СУЧАСНИХ КОНЦЕПЦІЙ СУСПІЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ

Тема 1. Вступ. Об'єкт і предмет суспільної географії

Сучасне розуміння об'єкта суспільної географії (СГ): людського суспільства в цілому (чи його складових частин – населення, господарства,

соціальної сфери тощо), його складність і багатовимірність. Внутрішнє членування суспільства. Вивчення суспільства і його складових різними науками (суспільствознавство, філософія, історія, економіка тощо). Людиновимірність об'єкта СГ. Його сучасне розуміння через категорію людської життєдіяльності і цивілізації. Поняття про предмет науки як окрему сторону чи властивість об'єкта. Предмет СГ – геопросторова (територіальна) організація суспільства (ГОС) чи його частин. Сутність ГОС. Риси ГОС: взаєморозташування об'єктів, існування територіальних зв'язків, формування територіальних утворень, регулювання геопросторовим функціонуванням.

Тема 2. Зміст, структура, зв'язки та функції суспільної географії

Зміст СГ: наукові ідеї, гіпотези, принципи, терміни і поняття, понятєво-термінологічні системи, теореми, теорії, концепції тощо. Структура СГ. Класифікація наукових дисциплін СГ. Складові частини (наукові підсистеми): загальна СГ, географія населення (демогеографія), економічна, соціальна, політична географія. Зв'язки СГ з іншими науками: фізичною географією, демографією, економічною наукою, соціологією, політологією, історією та ін. Методи суспільної географії. Завдання СГ на сучасному етапі розвитку науки та становлення української самостійної держави.

Тема 3. Особливості історичного розвитку суспільної географії

Розвиток СГ у контексті суспільного (економічного і соціального) та загальнонаукового розвитку. Потреби суспільства на економіко- і соціально-географічну інформацію. Періодизація розвитку СГ: класичний (до початку XVIII ст.), новий (XVIII–XIX ст.), новітній (XX ст.). Розвиток СГ у руслі географічного країнознавства у класичний період. Джерела інформації. Давньогрецький та римський період. Арабська географія. Епоха Великих географічних відкриттів. Роль праці Б. Вареніуса «Генеральна географія». Поділ географічної науки на загальну й описову. Новий період розвитку суспільної географії. Чинники розвитку географії в новий період. Формування національних географічних шкіл: німецька, французька. Новітній період розвитку суспільної географії: чинники розвитку, внутрішня часова періодизація. Особливості розвитку сформованих та становлення нових національних шкіл. Диференціація напрямків суспільної географії

Тема 4. Вплив різноманітних факторів на формування концепцій у суспільній географії

Поняття «середовище» в суспільній географії. Людина, як біосоціальна істота. Вплив технологій на формування основних світоглядних ідей. Ресурси, як наскрізна проблема в межах суспільно-географічних концепцій. Територія, як фактор впливу держави на світовій арені.

Змістовий модуль 2. ТЕОРІЇ І КОНЦЕПЦІЇ СУСПІЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ

Тема 5. Географо-екологічні теорії і концепції

Поняття про наукову теорію і концепцію. Класи суспільно-географічних теорій і концепцій: геоекологічний, геодемосоціальний, геоекономічний, геополітичний. Географічний детермінізм та інвайронменталізм; посибілізм та пробалізм; концепція меж росту та сталого розвитку, концепція природно-ресурсних циклів, географічні імперативи екологічної діяльності, концепція «ландшафтного розмаїття» як приклади геоекологічних теорій та концепцій.

Тема 6. Географо-демосоціальні теорії і концепції

Загальні риси. Теорія центральних місць. Основи теорії. Ієрархічні системи центральних місць В. Кристаллер. Ієрархічні ситеми центральних місць А. Льоша. Модифікація гексагональної моделі В. Ізардом. Теорія систем розселення. Концепція опорного каркаса розселення. Теорія просторової поведінки людини. Теорія дифузії інновацій.

Тема 7. Геоекономічні теорії і концепції

Економічний детермінізм у суспільній географії. Штандортні теорії. Загальні риси теорій. Теорія штандарту сільського господарства Й. Тюнена. Теорія штандорту промисловості А. Вебера. Концепція гнучкої територіальної організації виробництва. Теорія «полюсів зростання». Теорії економічного районування: історичний досвід та сучасний стан. Теорія територіального комплексування. Теорія територіального системоформування. Концепції енерговиробничих циклів (ЕВЦ) М. Колосовського і міжгалузевих комплексів (МК). Концепція природно-ресурсних циклів (ПРЦ) В. Комара.

Тема 8. Географо-політичні теорії, концепції та доктрини

Теорії і концепції держави. Загальні риси організменної теорії держави. Теорія держави Ф. Ратцеля. Держава у геополітичних теоріях Р. Челлєн. Квазінаукові конструкції К. Гаусгофера. Фунціональна теорія держави. Теорія «держави - вмістилище» П. Тейлора. Глобальні геополітичні та геостратегічні концепції. Концепція А. Мегана. Концепція «світового острова» Г. Маккіндера. Концепція «Євразійського узбіччя» Н. Спайкмена. Цивілізаційна концепція С. Гантінгтона. Концепція «Великої шахівниці» З. Бжезінського. Американські геополітичні та геостратегічні доктрини. Доктрина Монро. Теорія «Третього Риму». Доктрина панславізму. Євразійська доктрина. Правозахисна доктрина. Геополітичні концепції та доктрини України. «Східна» геополітична доктрина. «Західна» геополітична доктрина. Балтісько-Чорноморська доктрина С. Рудницького. Чорноморська доктрина Ю. Липи.

Тема 9. Актуальні проблеми суспільної географії у школі

Проблема структури суспільно-географічного знання та її висвітлення в шкільній географії. Сучасні тенденції розвитку суспільної географії: відображення в шкільному курсі географії. Суспільні виклики розвитку суспільної географії (людино центризм; інноваційна модернізація економіки; інформатизація, цифровізація суспільного розвитку; формування креативної економіки, просторовий розвиток, геопланування і регіоналістика та ін.). Реекономізація як головний сучасний напрям розвитку теорії і методології суспільної географії. Екологізація, соціалізація, психологізація суспільної географії. Формування нової суспільної географії

5.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	кількість годин									
	денна форма				дуальна форма					
	усього	у тому числі			усього	у тому числі				
		лекції	практичні заняття	самостійна робота		лекції	практичні заняття		самостійна робота	
						ЗВО	ЗВО	Р	ЗВО	Р
Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ СУЧАСНИХ КОНЦЕПЦІЙ СУСПІЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ										
Тема 1. Вступ. Об'єкт і предмет суспільної географії	9	2	2	5	9	2	0	2	0	5
Тема 2. Зміст, структура, зв'язки та функції суспільної географії	9	2	2	5	9	2	0	2	0	5
Тема 3. Особливості історичного розвитку суспільної географії	9	2	2	5	9	2	0	2	0	5
Тема 4. Вплив різноманітних факторів на формування концепцій у суспільній географії	9	2	2	5	9	2	0	2	0	5
Разом за змістовим модулем 1	36	8	8	20	36	8	0	8	0	20
Змістовий модуль 2. ТЕОРІЇ І КОНЦЕПЦІЇ СУСПІЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ										
Тема 5. Географо-екологічні теорії і концепції	9	2	2	5	9	2	2	0	0	5
Тема 6. Географо-демосоціальні теорії і концепції	11	4	2	5	11	4	2	0	0	5
Тема 7. Геоекономічні теорії і концепції	16	4	2	10	16	4	2	0	0	10
Тема 8. Географо-політичні теорії, концепції та доктрини	9	2	2	5	9	2	2	0	0	5
Тема 9. Актуальні проблеми суспільної географії у школі	9	2	2	5	9	2	0	2	0	5
Разом за змістовим модулем 2	54	14	10	30	54	14	8	2	0	30
Всього годин	**90**	**22**	**18**	**50**	**90**	**22**	**8**	**10**	**0**	**50**

5.3. Теми лекцій

№ теми	Назва теми	кількість годин		
		денна форма	дуальна форма	
			ЗВО	Р
1	Вступ. Об’єкт і предмет суспільної географії	2	2	0
2	Зміст, структура, зв’язки та функції суспільної географії	2	2	0
3	Особливості історичного розвитку суспільної географії	2	2	0
4	Вплив різноманітних факторів на формування концепцій у суспільній географії	2	2	0
5	Географо-екологічні теорії і концепції	2	2	0
6	Географо-демосоціальні теорії і концепції	4	4	0
7	Геоекономічні теорії і концепції	4	4	0
8	Географо-політичні теорії, концепції та доктрини	2	2	0
9	Актуальні проблеми суспільної географії у школі	2	2	0
	Всього годин	**22**	**22**	**0**

5.4. Теми практичних занять

№ теми	Назва теми	кількість годин		
		денна форма	дуальна форма	
			ЗВО	Р
1	Вступ. Об’єкт і предмет суспільної географії	2	0	2
2	Зміст, структура, зв’язки та функції суспільної географії	2	0	2
3	Особливості історичного розвитку суспільної географії	2	0	2
4	Вплив різноманітних факторів на формування концепцій у суспільній географії	2	0	2
5	Географо-екологічні теорії і концепції	2	2	0

6	Географо-демосоціальні теорії і концепції	2	2	0
7	Геоекономічні теорії і концепції	2	2	0
8	Географо-політичні теорії, концепції та доктрини	2	2	0
9	Актуальні проблеми суспільної географії у школі	2	0	2
	Всього годин	**18**	**8**	**10**

5.5. Самостійна робота

№ теми	Назва теми	кількість годин		
		денна форма	дуальна форма	
			ЗВО	Р
1	Вступ. Об’єкт і предмет суспільної географії	5	0	5
2	Зміст, структура, зв’язки та функції суспільної географії	5	0	5
3	Особливості історичного розвитку суспільної географії	5	0	5
4	Вплив різноманітних факторів на формування концепцій у суспільній географії	5	0	5
5	Географо-екологічні теорії і концепції	5	0	5
6	Географо-демосоціальні теорії і концепції	5	0	5
7	Геоекономічні теорії і концепції	10	0	10
8	Географо-політичні теорії, концепції та доктрини	5	0	5
9	Актуальні проблеми суспільної географії у школі	5	0	5
	Всього годин	**50**	**0**	**50**

5.6. Орієнтовна тематика індивідуальних завдань*

**Під час вивчення дисципліни виконання ІНДЗ не передбачено.*

6. Форми та методи навчання

Форми навчання: лекції (традиційні, проблемні, інтерактивні); практичні заняття; консультації (індивідуальні та групові); самостійна робота здобувачів освіти; індивідуальні навчально-дослідні завдання; дистанційне навчання із застосуванням електронних освітніх платформ; виконання та захист проєктів, презентацій; науково-дослідна робота студентів.

Методи навчання: словесні методи: пояснення, розповідь, бесіда, дискусія; наочні методи: демонстрація, ілюстрація, використання мультимедійних презентацій, відеоматеріалів; практичні методи: виконання практичних робіт, розв'язування ситуаційних завдань; проблемно-пошукові методи: проблемний виклад, евристична бесіда, дослідницький метод; інтерактивні методи: мозковий штурм, робота в малих групах, кейс-метод; метод проєктів; метод аналізу конкретних ситуацій (case study); проєкт-презентація, інформаційно-комунікаційні методи із застосуванням цифрових технологій та онлайн-ресурсів.

Робота в малих групах, метод case study, проєкт-презентація - формують у здобувачів комунікативні навички загалом, а також вміння дискутувати, висловлювати свою думку, взаємодіяти в команді, презентувати свої ідеї.

Дискусії розвивають навички аргументації, слухання та критичного мислення.

Інтерактивне навчання - використання інтерактивних платформ і технологій, цифрових ресурсів, дозволяє студентам розвивати адаптаційні та технічні навички, а також підвищувати креативність.

7. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Сучасні концепції суспільної географії» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- презентації результатів виконаних індивідуальних проєктів;
- доповіді на практичних заняттях.

8. Форми контролю

У процесі вивчення дисципліни «Сучасні концепції суспільної географії» використовуються такі форми контролю:

- поточний контроль - здійснюється у формі оцінювання результатів навчальної діяльності студентів на практичних заняттях та виконання ними завдань самостійної роботи;
- модульний контроль застосовується після вивчення логічно завершеної частини навчальної дисципліни, оцінка модульного контролю складається з балів, накопичених упродовж вивчення змістового модуля;
- підсумковий контроль проводиться у формі екзамену (у термін, визначений графіком підсумкового контролю).

9. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Поточне оцінювання. За роботу на практичному занятті студент може отримати максимум **8 балів.**

8 балів: здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв’язує складні

проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.

7 балів: здобувач вищої освіти демонструє ґрунтовні знання матеріалу на практичному занятті в повному обсязі, вільно висловлює думку з проблемних питань практичного заняття, виявляє креативність у розумінні і творчому використаннінабутих знань та умінь. У повному обсязі і правильно виконав усі завдання практичної роботи та тестові завдання.

6 балів: здобувач вищої освіти демонструє повні, систематичні знань з практичного заняття, вміє вільно висловлює думку з проблемних питань теми, самостійно аналізує події, явища, факти, однак при викладі матеріалу студент допускає несуттєві помилки. У повному обсязі виконав усі завдання практичної роботи та тестові завдання, при цьому допустив несуттєві помилки.

5 балів: здобувач вищої освіти демонструє знання основного матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхневу обізнаність у проблемних питань семінару, допускає суттєві помилки при викладі матеріалу, але спроможний усунути їх із допомогою викладача.

4 бали: здобувач вищої освіти демонструє фрагментарні знання матеріалу практичного заняття, що складає менше 50% необхідного обсягу, не знає основної суспільно-географічної термінології, не вміє логічно висловлюватися.

3 бали: Здобувач вищої освіти намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом.

2 бали: здобувач вищої освіти демонструє фрагментарні знання практичного заняття, які є частково правильними; відповідь містить грубі помилки у аналізі подій, явищ, фактів, використанні суспільно-географічної термінології, відзначається порушенням логіки викладу, неаргументованим висвітленням проблеми. Більшість завдань практичного заняття не виконанні або виконані не правильно.

1 бал: здобувач вищої освіти мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні»; може самостійно знайти в підручнику відповідь.

0 балів: здобувач вищої освіти не володіє знаннями з практичного заняття, відповідь неправильна або відсутня взагалі.

Модульний контроль виставляється як сума поточних оцінок з тем, які входять у змістовий модуль.

Оцінювання завдань самостійної роботи відбувається під час підсумкового контролю та під час практичних занять. Самостійна робота студентів складається з самостійного вивчення певного переліку питань за темами навчального курсу або тем, що потребують поглибленого вивчення.

Питання з тем, що відведені на самостійне вивчення, включені до контрольних заходів.

Підсумковий контроль підсумковий контроль проводиться у формі екзамену (тестування на сервері електронних ресурсів MOODLE у термін, визначений графіком підсумкового контролю). Для підсумкового контролю розроблені тести 3 рівнів складності. Тестовий перелік формується для кожного здобувача в рандомному порядку, що додатково забезпечує культуру академічної доброчесності. Максимально студент може отримати за тестовий контроль **28** балів.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне і модульне оцінювання										Екзамен	Підсумкова оцінка
ЗМ 1				ЗМ 2					ІНДЗ		
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9			
8	**8**	**8**	**8**	**8**	**8**	**8**	**8**	**8**	**-**	**28**	**100**

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка ECTS100-бальна	Оцінка ECTS літерна	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен*	**залік**
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
64-74	D	задовільно	
60-64	E		
35-59	F_X	незадовільно	незараховано
0-34	F		

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

У випадку виникнення **конфліктних ситуацій**, керуватися нормами «Положення щодо врегулювання конфліктних ситуацій у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка».

Політика щодо академічної доброчесності: Обов'язково дотримуватися «Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка»

Списування під час розв'язання тестових завдань та написання контрольних робіт є забороненим. Доцільність та дозвіл використання мобільних пристроїв визначається викладачем у кожному конкретному випадку під час підготовки практичних завдань в процесі заняття.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, дуальна форма здобуття освіти,

працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн форматі за погодженням із керівником курсу.

10. Політика використання ШІ в межах навчальної дисципліни

Системи ШІ під час вивчення дисципліни «Сучасні концепції суспільної географії» можуть бути застосовані здобувачами для пошуку визначення основних понять (словника термінів та категорій), для створення презентаційної інфографіки для доповідей під час практичних занять, а також для опрацювання статистичної інформації, її узагальнення та систематизації. Використання ШІ для створення есе, реферативних повідомлень та під час письмового опитування – не допустиме.

Здобувачам необхідно обов'язково дотримуватися «Політики використання штучного інтелекту у науково-технічній та інноваційній діяльності Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка».

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Вивчення курсу не потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення, однак можливе використання технічних засобів для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор). Передбачається застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання MOODLE. Можливе використання застосунків для проведення відеоконференцій.

12. Рекомендована література

Основна

1.Влах М., Котик Л. Теорія і методологія географічної науки : навч. посібник для самостійної роботи студентів. Львів : ЛНУ імені І.Франка, 2019. 122 с.
2. Круль В. П. Теорія і методологія географічної науки (ретроспективний огляд до 70-80-х рр. XX ст.): навч. посібник. Чернівці : ЧНУ, 2018. 344 с.
3. Лажнік В., Пугач С. Зарубіжні теорії суспільної географії : методичні рекомендації до практичних занять для студентів денної форми навчання / Волинський національний університет імені Лесі Українки, географічний факультет, кафедра економічної та соціальної географії. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2023. 46 с.
4. Словник суспільної географії. URL: https://geohub.org.ua/node/5214
5. Соціальна географія : підручник / за ред. Л. Нємець та К. Мезенцева. Київ : Фенікс, 2019. 304 с.
6. Топчієв О. Г. Основи суспільної географії. Одеса, 2001. 345 с.
7. Топчієв О. Г. Новий погляд на географію : географічні імперативи. Український географічний журнал. 2022. № 3. С. 3–10. DOI: https://doi.org/10.15407/ugz2022.03.003
8. Топчієв О. Г., Мальчикова Д.С., Пилипенко І.О., Яворська В. В. Методологічні засади географії: підручник. Одеса: Одеський національний університет ім. І.І.Мечникова, 2019. 352 с.

9. Шаблій О.І. Основи загальної суспільної географії : підручник. Львів: Видавничий центр ЛНУ, 2003. 443 с.
10. Шаблій О.І. Основи суспільної географії. Львів: ЛНУ імені І. Франка, 2012. 296 с. https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/09/osnovy-suspGeography_Shabliy.pdf
11. Шаблій О. Суспільна географія: у двох кн. Книга перша. Проблеми теорії, історії та методики дослідження: [вибрані праці]. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 814 с.

Допоміжна

1. Бжезінський З. Велика шахівниця. Американське панування та його геостратегічні імперативи. Львів ; Івано-Франківськ : Лілея – НВ, 2000. 236 с.
2. Гантінгтон С. Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку. Львів : Кальварія, 2006. 474 с.
3. Дністрянський М. С. Геополітичні доктрини і підходи : критичний аналіз методології. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 114 с.
4. Заставецька Л., Заставецький Т. Суспільно- географічний вимір демографічних процесів в Україні в період незалежності (з 1991 р. до 2022 р.) Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка. Сер. Географія. Тернопіль : Тайп, 2022. Вип. 1. (52). С. 66-74.
5. Заставецька Л. Б., Заставецький Т.Б. Географія населення : навчальний посібник. Тернопіль : Вектор, 2025. 149 с.
6. Кіссінджер Г. Світовий порядок. Роздуми про характер націй в історичному контексті / переклад з англ. Надія Коваль. 2-ге видання. К. : Наш формат, 2018. 320 с.
7. Нємець К., Сегіда К., Нємець Л. Багатовимірний аналіз у суспільній географії (нетрадиційні методи) : монографія. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2016. 120 с.
8. Мариняк Я. Суспільно-географічні напрямки наукових досліджень Олега Шаблія // Львівська суспільна географія: виміри, виклики, контексти : матеріали наукової конференції, присвяченої 80-річчю кафедри економічної і соціальної географії імені професора Олега Шаблія Львівського національного університету імені Івана Франка (Україна, м. Львів, 23– 24 жовтня 2025 року). Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2025. С. 24-29
9. Олійник Я., Шевчук С. Наукові школи суспільної географії в Україні (концептуальні засади дослідження). Економічна та соціальна географія. – Київ, 2017. Вип. 77. С.3-9.
10. Хаас Р. Розхитаний світ. Зовнішня політика Америки і криза старого ладу. К. : Основи, 2019. 376 с.
11. Чернова Г. В., Касянчук Ю. В. Глобальні міста та сучасні тенденції їх розвитку. URL: http://www.rusnauka.com/17_PMN_2014/Geographia/9_172066.doc.htm
12. Шевчук С. Національні школи у зарубіжній суспільній географії XX століття. Часопис соціально-економічної географії. 2016. Вип. 20 (1). С. 132–141. Шевчук С. М. Суспільна географія в Україні (теорія та практика досліджень) : монографія. Полтава : ТОВ «АСМІ», 2017. 481 с.

13. Brzezinski Z. The Choice : Global Domination or Global Leadership. Basic Books, 2004. 256 p.
14. Erin H., Fouberg A., Murphy B. Human Geography: People, Place, and Culture, 12th Edition. 2020. 512 p. URL: https://www.wiley.com/en-us/Human+Geography:+People,+Place,+and+Culture,+12th+Edition-p-9781119577539

13. Інформаційні інтернет-ресурси

1. Institute for Economics and Peace. URL: http://www.economicsandpeace.org
2. Open Society Foundations. URL: http://www.soros.org
3. Organization of the Petroleum Exporting Countries. URL: http://opec.org
4. Paris Club . URL: http://www.clubdeparis.org
5. The Club of Rome. URL: http://www.clubofrome.org
6. United Nations. URL: http://www.un.org
7. Workd Bank. URL: http://www.worldbank.org

14. Перелік рекомендованих ресурсів з неформальної та/або інформальної освіти, за результатами проходження яких можуть бути визнані результати навчання з освітнього компоненту

Неформальна освіта. Визнання в ТНПУ ім. В. Гнатюка результатів навчання, здобутих шляхом формальної та/або інформальної освіти регламентовано «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті». У випадку, якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній та/ інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється згідно цього Положення, зокрема, якщо їх тематика відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю).

В інформальній освіті:

- наявність наукової публікації;
- виступ на науковій конференції.

15. Комунікація та етика взаємодії

Комунікація між викладачем і здобувачами освіти здійснюється під час занять, консультацій, через корпоративну електронну пошту та систему дистанційного навчання. Консультації проводяться згідно з графіком або за попередньою домовленістю.

У разі відсутності на занятті з поважних причин здобувач освіти повинен повідомити викладача та відпрацювати пропущений матеріал у встановленому порядку.

Учасники освітнього процесу зобов’язані дотримуватися принципів взаємної поваги, академічної доброчесності, толерантності та професійної етики. Під час спілкування очікуються коректність, відповідальність, конструктивний діалог і повага до думок інших учасників освітнього процесу.